

VALGdirektoratet

Grupperom 1

Julie Janssen, Herman Christensen og John Andreas Johnsen

Introduksjon til grupperom 1

- Tre ulike tema
 - Stemming og opptelling
 - Tilrettelegging av valglokaler
 - Risiko- og sårbarhetsarbeid
- 45 min gruppearbeid, 15 min pause (gjentatt 3 ganger)
- Benytt muligheten til å dele tips og triks!

VALGdirektoratet

Grupperom 1: Stemming og opptelling

Thor Herman Christensen og Julie Janssen

Introduksjon

- Dere skal få diskutere noen praktiske problemstillinger knyttet til:
 - Stemming (15 minutter)
 - Opptelling (15 minutter)
- Diskuter problemstillinger som opptar dere eller ta utgangspunkt i våre eksempler på diskusjonspunkter
- Oppsummering etter hver bolk, og mot slutten (10 minutter)

Stemming

Stemming – praktiske problemstillinger

Eksempler på diskusjonspunkter:

- Prinsipielle problemstillinger i stemmegivningssituasjoner – knyttet til for eksempel:
 - Krav på assistanse (og eventuelt tvilstilfeller)
 - Uro i valglokalet
 - Velgerpåvirkning i valglokalet
 - Språkutfordringer
 - Krav om legitimasjon
 - Institusjoner og ambulerende – noen situasjoner som stikker seg ut?
- Leder og nestleder – hvordan lage bemanningsplan?
- Rutiner for gjennomgang av valglokaler og valgavlukker

Opptelling

Opptelling – praktiske problemstillinger

Eksempler på diskusjonspunkter:

- I år skal alle telle forhåndsstemmer - per valglokale, - øvrige, og – telt etter kl. 17 dagen etter valgdagen. Hvordan legge til rette for god logistikk og oppbevaring av stemmesedler? (ref. sikkerhetsveilederen)
- I år skal alle telle første telling av valgtingsstemmer ute i valgkretsene. Hvordan lærer dere opp leder, nestleder og øvrige valgmedarbeidere i manuell opptelling?
- Det har i år kommet endringer i regelverket knyttet til behandlingen av tvilsomme/foreslått forkastede stemmesedler. Hvilke følger får dette for den praktiske håndteringen?
- Hvilke utfordringer møter dere typisk på når dere skal vurdere om stemmesedler skal godkjennes eller forkastes under opptellingen? Har valgstyret vedtatt retningslinjer for tolkning av stemmesedler?
- Er det andre konsekvenser av regelverksendringene som dere lurer på hvordan dere skal løse i praksis?

Oppsummering

VALGdirektoratet

Grupperom 1: Tilrettelegging av valglokaler

Thor Herman Christensen og Julie Janssen

Universell utforming i valgsammenheng

- Hvorfor er dette viktig?
 - Legge til rette for bred demokratideltakelse, uavhengig av funksjonsnivå
 - Vi er internasjonalt forpliktet til å legge til rette for stemming
- Nytt regelverk skjerper og tydeliggjør kravene
 - Krav til universelt utformede valglokaler og at velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp
 - Supplerende løsninger - kan benyttes unntaksvis
- Dere må informere velgerne om utformingen

Verktøy for arbeidet med universell utforming

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Veileder

Veileder om universell
utforming av valglokaler
og valgutstyr

Tilgjengelighet – praktiske sjekklister

Praktiske sjekklister for sikring av tilgjengelighet ved valg.

Gruppeoppgaver

Gruppeoppgaver

- Dere skal løse to caser ved hjelp av følgende to sjekklister:
 - Sjekkliste for valglokalet (15 minutter)
 - Sjekkliste for stemming andre steder (15 minutter)
- Avslutningsvis oppsummerer vi sammen (10 minutter)

Sjekkliste for valglokalet

Kapittel 3

Sjekkliste for valglokalet

Case:

Dere skal benytte et valglokale på en skole som er bygget i 1920. I år er inngangen til valglokalet flyttet til baksiden av skolen pga. vedlikeholdsarbeid. For å komme seg inn på skolen må man opp en trapp. Selve valglokalet befinner seg 30 meter innover en gang. Døren inn til valglokalet er tung og det er ikke automatisk døråpner. Dere benytter eldre valgavlukker uten lys.

Hvilke grep kan dere gjøre for å tilrettelegge valglokalet best mulig?
Hva må dere eventuelt informere velgere om - og hvordan?

Sjekkliste for stemming andre steder

Kapittel 4

Sjekkliste for stemming andre steder

Case:

Dere skal ta imot stemmer på en helse- og omsorgsinstitusjon i kommunen. Dere har lagt til rette for stemming i spisesalen. Det er velgere som ikke er i stand til å ta seg dit. I tillegg mangler flere av velgerne legitimasjon.

Hvilke grep kan dere gjøre for å tilrettelegge best mulig?

Hva slags materiell trenger dere for å ta imot stemmer?

Hva må dere eventuelt informere institusjonene og brukerne om - og hvordan?

Oppsummering

VALGdirektoratet

Grupperom 1: Risiko- og sårbarhetsarbeid

John Andreas Johnsen og Julie Janssen

Hva er viktig når det kommer til risiko- og sårbarhetsarbeid?

- Kartlegge og identifisere
 - Verdier/trusler/sårbarheter
 - Risikovurdere
 - Avhengigheter
- Beskytte og opprettholde
 - Implementere tiltak
 - Øvelser/trening/opplæring
- Oppdage
 - Rapportering
 - Kontrollering
- Håndtere og evaluere etter hendelser

Hvordan gjennomføre en ROS-analyse i praksis?

Gruppearbeid

- Benytt sikkerhetssløyfa og [ROS-malen](#) (vedlegg til sikkerhetsveilederen)
- Gjennomfør en ROS-analyse, hvor dere:
 - 1) Skal jobbe ut gode beskrivelser av hendelsene (ca. 10 min)
 - 2) Angi og begrunne nivå for sannsynlighet og konsekvens (ca. 10 min)
 - 3) Utforme risikoreduserende tiltak og angi fremtidig nivå for sannsynlighet og konsekvens (ca. 10 min)
- Avslutningsvis oppsummerer vi sammen (ca. 10 min)

Hendelser

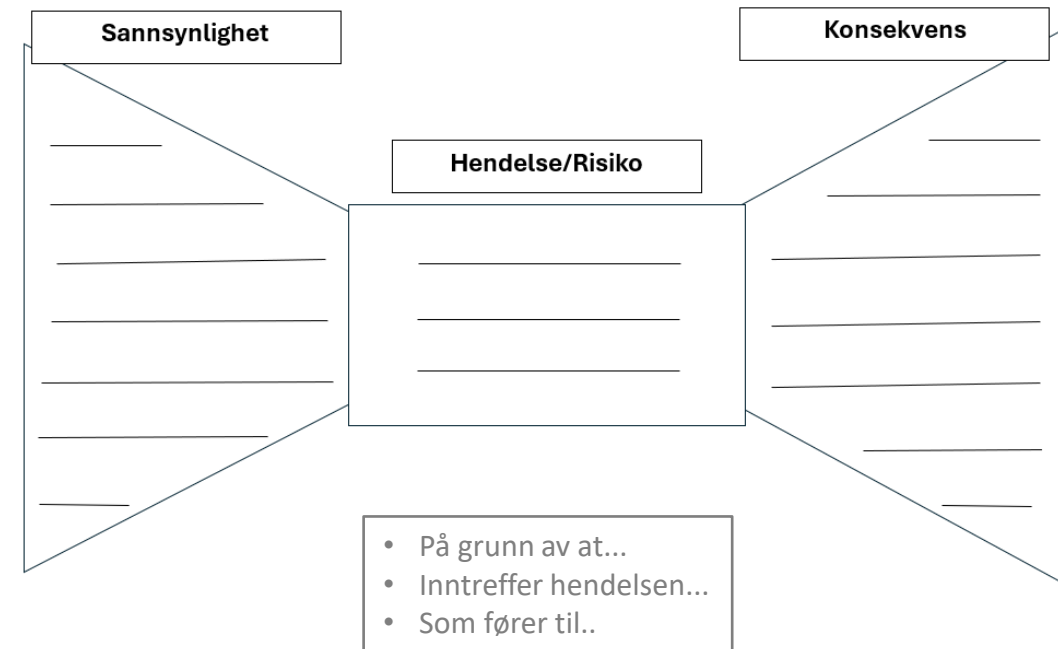
Hvordan identifisere hendelser til ROS-analysen?

Identifisere hendelser

Benytt arket med risikosløyfa for å definere hendelser, årsaker og konsekvenser.

Identifiser noen hendelser selv, eller ta utgangspunkt i eksemplene under:

- Eksempel 1: Internett faller ut i et valglokale.
- Eksempel 2: Dere går tom for stemmesedler med kandidatnavn for ett parti.
- Eksempel 3: Dere er to valgansvarlige i kommunen, som begge blir utilgjengelige på valgdagen.
- Eksempel 4: Det blir sådd tvil om integriteten til sentrale valgmedarbeidere i kommunen i sosiale medier.

Benytt ROS-malen til å angi og begrunne nivå for sannsynlighet og konsekvens

Risikobeskrivelse Stikkord om: (1) innledende hendelse(r) (2) informasjonssikkerhetsbruddet (3) de uønskede konsekvensene som kan oppstå	Begrunnelse for konsekvensvurdering	Konsekvens	Sannsynlighet	Begrunnelse for vurdering av tilhørende sannsynlighet	Risikonivå
Her beskriver du hendelsen. Husk å få med årsak (sannsynlighet), hendelse (hva som skjer) og konsekvens (hvilken betydning får dette for valggjennomføringen). Ha fokus på de årsakene som det er mest sannsynlig inntreffer, og de konsekvensene som har størst påvirkning på valggjennomføringen.	Her forklarer du hva som ligger bak din vurdering av konsekvensnivå (lav, moderat, høy, svært høy)	Moderat	Moderat	Her forklarer du hva som ligger bak din vurdering av sannsynlighetsnivå (lav, moderat, høy, svært høy)	Moderat
Risiko 1					
Risiko 2					
Risiko 3					
Risiko 4					

Tiltak

Hvordan identifisere tiltak til ROS-analysen?

Benytt ROS-malen til å identifisere tiltak for hendelsene og vurdere og begrunne nytt nivå for sannsynlighet og konsekvens

Risikobeskrivelse Stikkord om: (1) innledende hendelse(r) (2) informasjonssikkerhetsbruddet (3) de uønskede konsekvensene som kan oppstå	Begrunnelse for konsekvensvurdering	Konsekvens	Sannsynlighet	Begrunnelse for vurdering av tilhørende sannsynlighet	Risikonivå	Vurdering av risikohåndtering	Konsekvens etter tiltak	Sannsynlighet etter tiltak	Gjenværende risiko
Her beskriver du hendelsen. Husk å få med årsak (sannsynlighet), hendelse (hva som skjer) og konsekvens (hvilken betydning får dette for valg gjennomføringen). Ha fokus på de årsakene som det er mest sannsynlig inntreffer, og de konsekvensene som har størst påvirkning på valg gjennomføringen.	Her forklarer du hva som ligger bak din vurdering av konsekvensnivå (lav, moderat, høy, svært høy)	Moderat	Moderat	Her forklarer du hva som ligger bak din vurdering av sannsynlighetsnivå (lav, moderat, høy, svært høy)	Moderat	Her beskriver du hvilke tiltak som er planlagt innført for å redusere risiko (konsekvensnivå, sannsynlighetsnivå).	Moderat	Lav	Lav
Risiko 1									
Risiko 2									
Risiko 3									
Risiko 4									

Oppsummering

VALGdirektoratet

valg.no